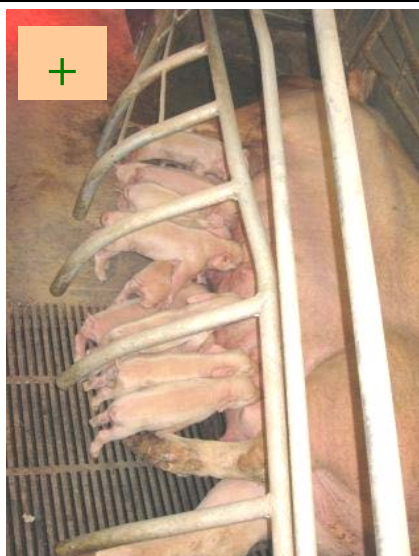

H7 - Sikring af råmælk

Alle grise får råmælk

Råmælken sikrer, at de nyfødte grise får antistoffer imod besætningens sygdomme, og at pattegrisene får den første vigtige energi.

Optimal råmælksforsyning kræver, at

1. Pattegrisene kommer til patten.
2. Soen er sund.
3. Soen er godt immuniseret.
4. Grisene får mindst 12 timer til at optage råmælk.
5. Grisene kan klare sig.
6. Grisene opnår immunitet ud fra råmælk fra søer i besætningen.
7. Indespærring af de største grise ved store kuld, så de mindste grise sikres råmælk (splitmalkning).

Udmalkning af råmælk til svage grise

- Mælken kan malkes ud i munden på grisen.
- Malk ud i en kop. Vælg en rolig so, der er i gang med, eller lige er blevet færdig med, at fare. Brug hånden på samme måde som ved håndmalkning af en ko. Råmælk kan efterfølgende tildeles de svage grise med f.eks. en engangssprøjte.

Denne gris skal sikres råmælk

Risiko for dårlig råmælksforsyning.

- Grisene flyttes for tidligt fra soen.
- Der tages ikke hånd om de mindste grise.
- Soen er syg.
- Soen er ikke vaccineret korrekt eller rettidigt.

Pkt. Supplerende kommentarer - Sikring af råmælk	
	Kun råmælk dannet af søer i besætningen beskytter grisene imod svinespecifikke sygdomme. Dette er f.eks. tarmbrand, rødsyge og alle de andre besætnings-specifikke sygdomme, som grisene kan risikere at blive syge af.
1.	Under faringen udskiller soen løbende råmælk. Pattegrisene skiftes til at afsøge yveret og optage råmælk. Grisene skal være hos soen i mindst 12 timer, før man kan være sikker på, at grisene har optaget nok råmælk. En gris, der ikke kommer til yveret, bør hjælpes af personalet. Hvis ikke grisen er i stand til at patte, bør den aflives!
2.	En syg so udskiller mindre mælk. Hvis soen er udmattet af en hård faring, eller viser kraftige symptomer på farefeber allerede under faringen, bør man overveje anden sikring af råmælk, enten ved at lade grisene få råmælk ved en anden so, eller ved at udmalke råmælk fra en nyfaret so, og tildele dette til grisene. Se H15 - Sygdom og behandling af soen.
3.	En so er altid godt immuniseret overfor besætningens sygdomme, forudsat den er vaccineret korrekt. Nogle steder opleves det, at gyltene ikke har dannet antistoffer mod alle de sygdomme, som pattegrisene skal immuniseres imod, hvilket typisk ses i form af diarré ved grise i gyltekuld. Gyltene skal enten selv have haft sygdommene, eller de skal være vaccineret imod disse.
4.	Undersøgelser viser, at 6 timer efter fødsel af den enkelte gris, har kun 70 % (2 ud af 3 grise) optaget nok råmælk. 12 timer efter fødsel har ca. 95 % af grisene fået råmælk nok. Anbefalingen er derfor, at lade alle grise få 12 timer ved egen moder/en nyfaret so, der producerer råmælk.
5.	Svage grise kan, uanset størrelse, ikke selv optage råmælk nok. Vær opmærksom på: <ol style="list-style-type: none"> 1. Undervægtige grise. Især i store kuld. 2. Underafkølede grise (afkøling forårsager uoprettelig skade på grisens tarm). 3. Svagfødte grise. 4. Svømmer-grise. 5. Sidst fødte grise Disse grupper af grise skal hjælpes til råmælk - evt. have udmalket råmælk for at overleve.
6.	Råmælk fra grisens moder: Indeholder den optimale sammensætning af antistoffer. Indeholder også immunstoffer samt moder-afkom specifikke vækstfaktorer, der kan vandre over i pattegrisen. Råmælk fra råmælksbank (frisk eller frosset): Mængden af råmælk sikres (se nedenfor). Råmælk fra anden so i besætningen: Indeholder den optimale sammensætning af antistoffer. Råmælk fra anden besætning: Forbudt! Indeholder svinespecifikke antistoffer imod mange sygdomme, men ikke mod besætningens "specifikke" sygdomme, som f.eks. colidiarré. Råmælk fra køer: Indeholder immunstoffer, men ikke mod tarmbrand, rødsyge, colidiarré mm. Ko-råmælk bør udelukkende anvendes som energikilde efter, at råmælksforsyningen hos soen er sikret. Tildeling af ko-råmælk kan beskytte tarmen ligesom soens råmælk, men sikrer ikke den rette immunitet. Tildeles ko-råmælk for tidligt vil det kunne forhindre optagelsen af soens egen råmælk, og være livstruende for grisen.
7.	Erfaringer viser, at i meget store kuld (>15 - 16 levendefødte), samt ved stor variation i størrelsen på de nyfødte grise, kan der være meget uro omkring yveret. De mindste grise taber kampen om patterne, og råmælksoptagelsen kan hjælpes ved, at de største 5 - 6 grise lukkes inde i hulen i 1 - 2 timer, mens de mindste grise får ro til at optage råmælk ved yveret. Er faringen slut, skal der holdes øje med, om der fortsat er mælkenedlægning efter de største grise er fjernet, da de mindste ellers hverken får varme eller mælkeforsyning. Samtlige grise kan i stedet indespærres i 45 minutter, hvorefter de 8 - 12 mindste lukkes først ud ved en mælkenedlægning. De store pattegrise lukkes med ud efter yderligere 30 - 45 minutter.

<p>Udmalket råmælk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En gris på 500 gram skal have 15 ml. råmælk 3 gange med mindst én times interval. • En gris på 1 kg skal have 30 ml. råmælk 3 gange med mindst én times interval. • Udmalket råmælk kan stå i køleskab 3 dage, hvis det straks sættes på køl, og kun tages ud i portionsstørrelser. • Man kan fryse råmælk ned og tømme mælken op i mikrobølgeovn på laveste frekvens. Temperaturen i mælken må ikke komme over 35 grader.
